

Društvene vesti

OBČNI ZBOR MARIBORSKE PZ

Zadnji četrtek dopoldne se je vršil v Mariboru redni občni zbor Prosvetne zveze. Zbora so se udeležili poleg delegatov društev tudi nekateri odličniki. Skofa je zastopal prelat dr. Fr. Cukala, mestnega župana podžupan Franjo Žebot. Navzoč je bil g. stolni kanonik dr. I. Mirt, zastopnik ljubljanske Prosvetne zveze g. Vinko Zor, stolni kanonik ter mestni župnik g. Mihael Umek, dravogrski g. prošt M. Munda ter zastopnik bojnikov g. Ratej iz Trbovelj.

Občni zbor je vodil dolgoletni predsednik Zveze g. dr. Josip Hohnjec.

Zbor so pozdravili v imenu Nadpastirja g. dr. Cukala, v imenu ljubljanske PZ g. Zor in g. Ratej za Zvezo bojnikov. Kot glavni govornik je nastopil z globoko zasnovanim programatičnim govorom g. predsednik dr. Josip Hohnjec. Vodilne misli iz njegovega govora prinašamo v današnji številki.

Sledila so poročila odbornikov. G. blagajnik Maležič je poročal, da je znašal celotni denarni promet PZ 264.768 din. — G. ravnatelj dr. Franc Sušnik je razveseljivo sporočil, da se je mariborska prosvetna knjižnica s prometom v tem poslovnem letu uvrstila med največje ljudske knjižnice v Sloveniji.

Obširno tajniško poročilo je podal g. profesor Klasinc. V PZ v Mariboru je bilo v preteklem poslovnem letu včlanjenih 230 prosvetnih društev s 17.500 člani, 57 prosvetnih domov, 162 knjižnic z 18.500 knjigami. Na novo so bila ustanovljena štiri prosvetna društva.

Sledila so poročila Podzveze fantovskih odsekov in dekliških krožkov v Mariboru ter celjske podzveze. Ta poročila so pokazala natančno sliko enoletnega plodonosnega prosvetnega, vzgojnega in telesnovzgojnega dela naših mladinskih organizacij, ki so priredile letos veličastni tabor mladine v Mariboru.

Občni zbor je bil zaključen z volitvami odbora, pri katerih je bil ponovno izvoljen za predsednika g. prof. dr. Josip Hohnjec. Odbor tvorijo gg.: dr. Jože Jeraj, ravnatelj dr. Fr. Sušnik, prof. dr. J. Meško, ravnatelj Jakob Rihter, ravnatelj Jože Stabej, Joško Maležič in Mirko Geratič. — Namestniki so gg.: prof. Klasinc, prof. Zafošnik, ravnatelj Hrastelj, arhidijakon Tovornik, prošt Matija Munda, Alojzij Juranovič, Franjo Kotnik, Anton Brumen in Mastinšek. — Za preglednike so bili izvoljeni gg.: stolni kanonik dr. Mirt, prof. Pavel Živornik, ravnatelj Janez Gašparič. — V razsodišču so gg.: dr. Alojzij Juvan, dr. Josip Leskover, dr. Schaubach, dr. Mirko Kejžar in dr. Jakob Aleksič.

Pri slučajnostih se je razvil razgovor o notranjih vprašanjih prosvetne organizacije, nakar je predsednik zaključil občni zbor.

Narodno-obrambni tečaj Prosvetne zveze se je vršil v Mariboru 15. novembra, in sicer ves dan. Udeležencev je bilo 60, po veliki večini sami vrli mladeniči, ki so z največjim zanimanjem in razumevanjem sledili poučnim in bodrilnim besedam. Predavali so gg.: dr. Hohnjec, Franjo Že-

bot, Sekolec, Mirko Geratič in Kotnik. Naj sledi znanju dejanje, načrtu pa delo!

Sv. Lovrenc na Pohorju. Braino društvo pripravi za katarinsko nedeljo, 26. novembra, novo veseligrro »Miklavž in parkelj gresta v svate«. Igra nudi mnogo zabave in smeja. Med igro ima banovinski zdravnik g. dr. Pirnat poučno skioptično predavanje o zdravstvu. Iskreno vabljeni domačini in sosede.

Rače. Prosvetno društvo vprizori v nedeljo, dne 26. novembra, ob treh popoldne in ob sedmih zvečer na šolskem odru krasno igro »Pri kapelici«. Vsi ste vljudno vabljeni!

Sv. Marko niže Ptuj. Za otvoritev našega kulturnega dela bomo uprizorili najnovejšo dramo pisatelja g. Ksaverija Meška »Pri Hrastovih«, v treh dejanjih, in sicer v nedeljo, 26. novembra, v Slomšekovi dvorani ob treh popoldne. — V vednost dajemo tudi, da bo prihodnja prireditev v večjem obsegu »Marijanska akademija« s prav lepim sporedom na praznik Brezmadežne, 8. decembra. Opozarjamo na to vse one, ki ljubijo našo faro in cenijo naše delo ter jih prav iskreno vabimo.

Poljčane. Prosvetno društvo v Poljčanah ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, 26. novembra, po večernicah (ob treh) v dvorani. Vabimo vse člane in prijatelje katoliške prosvete, da se ga udeležijo. Bog živi!

Frankolovo. Prosvetno društvo proslavi v nedeljo, 26. novembra, dvajsetletnico cerkvenega pevskega zbora. Pri rani in pozni sv. maši bodo peli združeni stari in novi pevci. Po večernicah ob treh bo imel slavnostni govor senator g. Mihečič Alojzij, nakar se bo igrala Lavtižarjeva spevoigra »Mlada Breda«. Med odmorom bodo igrali tamburaši fantovskega odseka. Ponovitev igre bo v nedeljo, 3. decembra, ob isti uri.

Št. Andraž pri Velenju. Sedaj, ko so se naši fantje zopet vrnili domov, so se vnovič oprijeli dela v Prosvetnem društvu. Zopet je oživel naš Društveni dom, kjer se razlega petje in smeh veselih igralcev, ki hodijo k igriskim vajam. Študirajo namreč prelepo igro »Mlinar in njegova hči« in v nedeljo, 26. novembra, popoldne jo bodo pokazali na tukajšnjem odru. Zato prav vljudno vabimo vse domačine in sosede, da pridete v nedeljo v naš Društveni dom, kjer boste videli res nekaj lepega. Na svinje! Bog živi!

Naši rajni

Sv. Jurij v Slov. goricah. Pretekli četrtek so farni zvonovi zapeli v poslednji pozdrav Jevži Liziki na Vardi. Po dolgi bolezni, ki jo je že leta vdana v božjo voljo prenašala, se je nenkrat poslovila od svojih dragih. Od daleč in blizu so se zbrali znanci, da jo pospremijo na zadnji poti. Pevci so ji zapeli na domu in ob grobu, kjer se je g. svetnik v očetovskih besedah poslovil od nje. Pokojna je bila v svojem življenju vzorna članica Marijine družbe, z ljubeznijo je skrbela za lepoto hiše božje. Dolga leta je bila cerkvena pevka in požrtvovalna moč pri Prosvetnem društvu. Da, še v hudi bolezni se je z mladostnim ognjem zanimala za dekliški krožek in z veseljem pripovedovala spomine nepozabne mladosti, ki jo je preživljala v mladinskih društvih. Naj nam ostane v nepozabnem spominu! — Njenim domačim in vsem sorodnikom naše sožalje!

Sv. Jurij ob juž. žel. V soboto, 4. novembra, so se žalostno oglašali zvonovi pri Sv. Lovrencu in št. Janžu ter oznanjali, da je umrla Krofličeva mama, Než. Kroflič, posestnica v Straži pri Teharjih. Pokojnica je bila znana daleč naokoli. Bila je zgled slovensko-katoliških gospodinj. Vzgojila je sedem sinov in hčerko, vse v strogo krščanskem duhu. Bila je tudi naročnica »Slov. gospodarja«. Kako je bila priljubljena,

Chambre, francoski letalski minister

General John Dill, poveljnik prve angleške armade na Francoskem

Nemški vojak prenaša strelivo na zapadnem bojišču

Angleški iskalec min

je pričal pogreb, ki se je v 7. novembra k Sv. Lovrencu. Dobri Bog ji obilo poplačaj njena dobra dela! Naj si sladko odpočije trpinka v domači zemlji! — Žalujejo naj Bog potolaži!

Rimske Toplice. Umrila je skrbna krščanska mati Roza Škruba v starosti 49 let. Rojena je

bila v Dobju pri Planini. Dosti je trpela radi bolezní, zadnja štiri leta je prebivala v postelji. V zakonu je vzgojila dva sinova in hčerko. Na njeni zadnji poti jo je spremljalo mnogo ljudi. Naj rajni sveti večna luč! — Možu in otrokom ter vsem žalujočim naše sožalje!

Dopisi

Sv. Lovrenc na Pohorju. V soboto, 25. novembra, bosta obhajala v naši farni cerkvi zlato poroko ugledna posestnika v Recenjaku g. Franc Peitler in njegova žena Marija, roj. Podlesnik. Pred 50 leti, na god sv. Katarine, sta si pred oltarjem obljubila ljubezen in zvestobo. Jubilant je potomec »planinskega kralja«, ki ga je tako lepo opisal nemški pisatelj Achleitner v svojem romanu »Planinski kralj«. Jubilantom naša častitke!

Sv. Ožbalt ob Dravi. Naša prej zapuščena vasica se je začela zadnje leto lepo razvijati. Dobili smo železniško postajo in javno telefonsko govornico, za kar smo se potegovali že leta in leta. Naši splavarji grade vsako leto nekaj novih hiš ob banovinski cesti v Vurmatu, kjer kupujejo male parcele pod Kozjim vrhom, ki sicer ni primeren za stavbne parcele, vendar ni nikjer mogoče dobiti stavbišč v bližini cerkve in šole, ker je vsa zemlja v rokah veleposestnikov Nemcev in je nočejo prodati slovenskim delavcem. Potrebno bi bilo, da bi tu oblast posegla vmes, da bi se dobila potrebna stavbišča in se tako omogočil razvoj naše vasi.

Videž pri Slov. Bistrici. Kar tukajšnji ljudje pomnijo, smo na Videž dobivali pošto iz Slov. Bistrice. Sedaj so se pa nekateri potrudili, da se nam od 1. novembra naprej dostavlja pošta iz Laporja. To ni prav, kajti v Slov. Bistrico imamo samo 3 km po lepi cesti, v Laporje pa 5 km po blatu. Nadalje hodijo naši otroci v šolo v Slov. Bistrico in nam lahko pošto dvigajo dnevno. Pa tudi pismonoša iz Slov. Bistrice nam je redno dostavljal pošto na dom, dočim nas sedaj pismonoša iz Laporja obišče le redkokdaj, pa še tedaj pusti vso pošto na enem mestu, tako da gre odprta karta dostikrat skozi deset rok, preden jo prejme naslovnik. Prav tako mora naša prostovoljna gasilska četa dnevno reševati različne in važne dostavnine od svojih nadrejenih oblastev. Na podlagi navedenih dejstev nujno prosimo merodajne činitele, da storjeno napako popravijo tako, da se nam bo tudi za naprej dostavljala pošta iz Slov. Bistrice kot se nam je do 1. novembra.

Nadole pri Zetalah. Letina je bila bolj slaba kot dobra. Vzrok je suša, saj skoraj tri mesece ni bilo znatnega dežja. Posebno hribovci smo revni pri pridelkih. Pač pa je bila strn srednje lepa. Vinogradi so dali srednji pridelek, kapljica pa je izvrstna. Toda cena je nizka, po zahtevu krčmarjev baje zato, ker mora vsak kupec takoj po prevzemu plačati od litra 1 din občinske in 1 din banovinske trošarine. Ko bi oblast to omilila, bi se družinsko blagostanje v znatni meri dvignilo. Tudi sadje, predvsem slive in deloma tudi jabolka, je bogato obrodilo. Mnogo sadja je šlo v nič, ker ljudje niso imeli posode. Ker smo bili prisiljeni sadje radi pomanjkanja posode dati za vsako ceno, so se petični ljudje z našo zadrego okoristili in plačevali za kilogram sliv 30 do 40 par, za liter jabolčnika pa kvečjemu 50 par. Tako je umevno, da je dobil kmetič samo delo plačano, za blago pa nič. Glede pijačevanja, o katerem se toliko piše, povemo mi, ki imamo žganje, da ni samo naša krivda, da se v Sloveniji čezmerno pijačuje. Saj bi radi prodali, magari ves pridelek žganja in vina, da bi dobili potreben denar za nakup živeža, ki nam ga letos tako zelo

primanjkuje. »Prizad« se briga za banaške veleposestnike, da lahko ves pridelek žita drago prodajo, za nas revne slovenske kmete in kočarje se pa ne briga nihče.

Sv. Barbara v Haložah. Tukaj imajo ljudje ogromne količine dobrega jabolčnika na prodaj. Tudi mošankarja so dosti shranili. Vse to čaka na vnovčenje. Ta mesec smo sprejeli davčne položnice, ki so pa opremljene s tako velikimi številkami, kakor še nikdar. Kako naj sedaj ubog Haložan poravnava več raznih obrokov na jesen, obleče in obuje družino, plača galico, trgovske dolgove, nabavi zrnje, plača zavarovalnino, ako za svoj pridelek ne dobi toliko, da bi mogel vsaj za silo živeti. Naši trgovci pa so podražili cene vsem predmetom, razen soli. Kje pa naj jemljemo, da bomo vse plačali? — Tukajšnja sadna sušilnica je še vedno v obratu. Ta mesec je bilo veliko obiskov od strani zanimancev, ki nameravajo drugo leto v svojih krajih zidati sadne sušilnice. Naš bivši provizor, sedaj župnik in dekan g. Gomilšek od Sv. Benedikta v Slov. goricah, je prišel z večjo skupino zavednih sadjarjev in g. Janez Čeh, drevesničar in predsednik Sadjarske podružnice od Sv. Bolfenka iz Slov. goric z večjo skupino sadjarjev. Prihajajo pa tudi posamezniki. Sušimo še naprej, dokler bo kaj. Kuhali smo tudi marmelado, dokler je bilo kaj sliv. Prihajajo tudi že vprašanja po ceni marmelade in suhega sadja. Vsem odgovarjamo, da ga po takih cenah, kakor ga dajo bosanski dobavitelji, mi ne moremo dati, ker so bile slive pri nas dražje kot v Bosni in nas stanejo mnogo drva in vozniki kakor tudi sušenje samo. Sveže sadje se prodaja sedaj po 2 din kg, sadja pa več ni, sadnih skladišč pa nimamo, domače shrambe pa so premajhne.

Sv. Križ pri Belih vodah. Zadnji shod v letošnjem letu bo v soboto, 25. novembra, na god sv. Katarine. V petek ob šestih zvečer pridiga in litanije. V soboto bo sv. opravilo s pridigo ob šestih in osmih. Romarji, pridite v teh lepih jesenskih dneh! — Prihodnje leto bo pri Sv. Križu stoletnica naše romarske cerkve, ki jo bo treba temeljito popraviti. Do vas se bomo obrnili, pri-

Dosedanjim in novim naročnikom „Slov. gospodarja“!

Trikrat smo objavili naročilnice za nove naročnike »Slovenskega gospodarja«. Prejeli smo lepo število naročnikov, toda mnogo je še naročnic zunaj in prosimo, da jih res izročite takim, ki niso še naročeni. Ne pozabite lepih darov, ki smo jih razpisali za stare in nove naročnike, posebno ne na glavno nagrado v gotovini 5000 din! Pa ne pozabite tudi na to, da je »Slovenski gospodar« dosedaj naše edino domače štajersko glasilo in da je gost naših hiš že 73 let!

Prijatelji naši, sedaj vas prosimo, da ste do novega leta za svoj list požrtvovalni in da nam pridobite kar največ novih naročnikov!

jatelji Sv. Križa, da nam boste pomagali obnoviti, kar so naši predniki Bogu v čast postavili. Nabiralci darov bodo imeli pole potrjene z župnijskim pečatom v Belih vodah in s podpisom upravitelja župnije in romarske cerkve Sv. Križa. Se priporočamo!

Kmetje, pozor!

V vsem gospodarstvu se pozna vojna, dasi nismo v vojni. Zunanja trgovina je dobila povsem nove načine trgovanja, lov za blagom je dvignil cene surovinam na še enkrat, tudi dvakrat višjo ceno kot je bila pred vojno. Plačilne možnosti so vedno težavnejše, prevozi pa polni nevarnosti na vodi in na suhem.

Preprosto moremo opaziti te težave le na rastočih cenah. Imamo sicer razne odbore, ki naj se borijo zoper draginjo, toda ti odbori so dejansko brez moči, ker je gospodar položaja tisti, ki ima blago in že tako naredi, da ima le drago blago.

Povsem pravično je, da pri takih razmerah rastejo tudi cene kmetijskim pridelkom. Kmetijski pridelki pri nas niti preje niso bili v pravem razmerju s cenami industrije. Zaradi prenizkih cen je kmet propadal. Napravljali so razne operacije, kako bi rešili, izdajali uredbe o zaščiti kmeta, na ureditev cen ni šel nihče. Kmet bi lahko vse svoje obveznosti kril, ako bi mogel za svoje pridelke dobiti prave cene.

Ali pa dobi sedaj kmet res prave cene za svoje pridelke? Ne! Kmet še sedaj dohva le en del tiste cene, za katero se njegov pridelek dejansko proda. Kdo dobi ostalo? Prekupci! Začelo se je zopet pravo verižništvo, kakor v verigi gre člen v člen, tako gre kmetско blago iz rok v roke in morda skozi pet rok, da pride do tistega, ki to blago uživa. Samo en primer: te dni smo imeli priliko izvedeti sledeče: kmet je prodal bučno seme po 2.50 din za kilogram, verižniki so ga spravili na ceno 4.50 din za kilogram, ko je prišlo seme v tovarno za olje. Zakaj dohva trgovec s sadjem toliko dobička, kakor je kmet prejel za blago in še več? Kdaj se je dvignila cena pšenice? Ali tedaj, ko jo je kmet prodajal ali sedaj, ko jo prodajajo prekupci?

Ni v korist kmeta, pa tudi ne v korist delavca in meščana, da je med obema toliko stopnic, toliko trgovin in veletrgovin, pa ne morda onih trgovin z obrtnim listom, pač pa verižnikov. Zato je naša zahteva: izločite verižnike! Kmet bo dobil boljše ceno in po mestih bodo ceneje kupovali naše pridelke.

Kmetje, ne nasedajte raznim prekupcem! Mi vas obveščamo in vas bomo obveščali o cenah in vsem, kar je potrebno, da ne nasedete. Prekupci ne smejo povzročiti, da bodo za njihov prevelik dobiček končno kmetje tisti, na katere bi se kazalo, češ da dvigajo draginjo.